



Sanatçı portresi Nilbar Güreş

BU aralar çalıştığım sanatçılara sorduğum bir soru var. Sanat pratiğini nasıl tanımlıyorsun. Özellikle de sanat dünyası dışından olanlar için... **»16**

MİSAL ADNAN YILDIZ

Sanatçı Portresi: Nilbar Güreş

GÜNCEL SANAT DEFTERİ / BIENALE PARALEL

MİSAL ADNAN YILDIZ
www.twitter.com/gunceldefter



BIENALE PARALEL sayfalar arasında bir PORTRÉ molası veriyoruz. Nilbar Güreş, 11. İstanbul Bienali ve 6. Berlin Bienali'nden beri izleyicilerin ve koleksiyonerlerin yakından takip ettiği; Hong Kong, Londra ve New York'ta gerçekleşen fuarlarda dikkat çeken sunumlarıyla uluslararası anlamda giderek yükselen bir grafik çizen bir sanatçı. Şimdilerde, Rampa'nın güz programı dâhilinde gösterilen "Açık Telefon Kulübesi" 13. İstanbul Bienali'ne paralel sergiler arasında, hem bugünün siyasi ajandasıyla kurduğu ilişki açısından hem de kavramsal kurgu kalitesiyle hemen öne çıkıyor.



Emirgan'dan Bebek'e.

-Ey, sokağı benle paylaşan insan!

Misal Adnan Yıldız: Bu aralar çalıştığım sanatçılara sık sorduğum bir soru var; sanki başlamak için uygun olur. Sanat pratiğini nasıl tanımlıyorsunuz? Özellikle de profesyonel anlamda sanat dünyası dışından olanlar için...

Nilbar Güreş: Bildiğin gibi benim işlerim sosyo-politik bir tabana oturan, insanların hayatta kalma serüvenleri, kimlikleri, kültürleri, gelenekleri, birarada var olmaları ve farklılıklarını ortaya koyarak birbirleriyle etkileşimlerinin sonuçları üzerine yoğunlaşan işler. Sanat dünyası dışından derken üstüne bastın, bu konuda daha çok Türkiye üzerinden konuşacağım. Açık söylemek gerekirse, benim en sık değil ama en içtenlikle iletişimimde olduğum ya da projelerimde çalıştığım insanlar çoğunlukla sanat dünyasının dışından. Her İstanbul'a geldiğimde eski komşularımız ile gerçekleştirdiğimiz meşhur 5 çayı buluşmamız vardır. Bu buluşmalarda işlerimi de konuşuyoruz ve her defasında güncel sanatla pek ilgilenmeyen bu çevre tarafından iyi anlaşıldığımı görüyorum. Resim okudum, ama şimdi fotoğraf çekiyorum diyorum, video demek yerine film yapıyorum diye ekliyorum. Resim denince herkes anında anlıyor zaten, filmi de. Gerisini de oradan devam edip kavryorlar. Tecrübe ile sabit: Düşünen ve sorgulayan hiç kimse işlerimi anlamakta zorlanmıyor.

MAY: O zaman, soruyu biraz büküp, sanat diline yabancı olanlar için ne yaptığınızı nasıl açıklarsınız diye yeniden sorsam?



A History of Inspiration sergisinden, Nilbar Güreş yerleştirilmesi. Foto: Palais de Tokyo, 2013

NG: Evet, zaman zaman karşılaştığımızda işlerimi açıklamakta zorlandığım insanlar oluyor; mesela toplumla iletişime girmeyen, oturduğu sitesinden çıkmayan, kendi yaşam stilleri dışında başka hayat biçimi ve gerçeklikleri ile ilgilenmeyen apolitik veya izole insanlar, hatta bazen sanatseverler ya da koleksiyoncular. Bu gibi izah sohbetlerimde toplumun sınıf katmanlarına dair bir algı alışkanlığı olduğunu gördüm. Eğitimsiz sınıfın ufkunu genişletme şansı olamamış ya da yok diyelim ama aynı şekilde çok iyi eğitilmiş sanat sevicilerinin de aynı algı alışkanlıklarını sürdürdüğünü gözlemledim. Örnek vermek gerekirse sanat dünyasında ya da çevresinde Queer'lik cool, tutuculuk asalet ya da sağlam karakter göstergesi, sanatçı ise egzotik bir karakter iken sokağa inince ya da çıkınca lugat anında değişiyor; Queer ibne oluyor, sağlam karakter sinyali olan tutucu, asalet desen sokakta çekirdek çıtlayan feminist nenenin asaleti ile bile yaşanıyor. Sanatçı ise sokakta uzaylıya ya da hedefe dönüştürüyor. Yani durum hiç öyle araba ya da galeri camı ardından görüldüğü gibi değil. Sonuçta yaşadığım sokağı benle paylaşan insan, olan bitene bakıp beni anlama deneyimine daha bir sahip gibi duruyor...

MAY: Seri halinde üretimlerin ilgi çekiyor; bu bir düşünme şekli mi, kavramsallaştırma biçimi mi yoksa

sunum stratejisi mi?

NG: Evet son yıllarda işlerim daha çok projeler halinde çıkıyor. Uzun süren alan araştırmalarından sonra yavaş yavaş taslaklar oluşmaya başlıyor. Hemen hemen her projeye çizim eskizlerle başlıyorum. Medyum olarak ilk göz ağrım resim, 2,5-3 yaşlarında annemin kitaplarına resim yapmaya başlamışım, müzik istedim ama olmadı tesadüfen resim okudum hem de iki kez, İstanbul'da ve Viyana'da. Resmin işimin büyük bir parçası olarak devam edeceğini düşünüyorum. Resim ilk düşünme şeklim ama proje elbette ki malzemesi ile kavramsallaştırıyor. Bazı fikirlerin resim olarak daha iyi kalacağını düşünüyorum -o durumda işi kolaj ya da desen olarak üretmeyi yeğliyorum; duruma ve ulaşmak istediğim atmosfere göre kâğıt ya da kumaş üzerine. Diğer yandan bir mekân ya da olay yerini tarihiyle beraber resmetmeyi çok tercih etmiyorum, çünkü bu bana o mekânın illüstrasyonu gibi geliyor. O mekânı video ya da fotoğraf ile olduğu gibi belgelemeyi daha anlamlı buluyorum. Genelde projelerim bir hikâyeyi resmediyorlar gibi, bir durumu, o durumu kendi gözümle nasıl gördüğümü ya da görmek istediğimi, değiştirebilsem nasıl değiştireceğimi hayal edip kuruyorum setlerimi. Dolayısıyla bir işe, bir şeyi anlatmaya başlayınca devamını da getirmek istiyorum (sanırım!) ve işler serileşiyor.

MAY: Uzun yıllardır yurtdışında yaşıyorsunuz; önce Viyana şimdi New York. Bu sanatsal araştırma ve üretim sürecini nasıl etkiliyor?

NG: 12 yıldır yurtdışında yaşıyorum. Viyana Avrupa'daki sanat köylerinden biri benim için ve ne yazık ki, Viyana tecrübem başından beri ciddi bir hayal kırıklığı oldu. Birincisi İstanbul gibi bir metropolden Viyana gibi bir köye gelişim. Fakat eklemem lazım ki, ben aslında başından beri Viyana'ya gitmeyi ya da kalmayı seçmedim, şartlar öyle gelişti. Seçebilsem belki yine de gider, ama kısa bir süre sonra dönerdim. Çünkü Almanya'da olduğu gibi, Avusturya da kendi hem uzak hem de yakın tarihsel travmatik çemberinden çıkmamak için direnir. Enerji tüketen bir şey bu. Bu dertlerin dışında Avusturya sanat bakanlığı ile ya da şehirdeki profesyonel-sosyal ilişkilerim iyi, projelerim destekleniyor ya da Avusturya'yı sanatçısı olarak temsil ettiğim sergiler oluyor. Buralarda sorun yok, ama sokağa çıkınca durum

değişiyor. Tıpkı ilk soruda anlattığım gibi aslında, ne bakanlık ne de oradaki küratörler Avrupalı olmayan ve fiziksel olarak "Avrupalı" görünmeyen bir sanatçının sokaktaki halini günlük hayatta konumlanışımı anlamıyor; en politik bilinci yüksek sanatçısı ya da küratörü bile bir yere kadar anlıyor. Bu zümre Türkiyeli olduğun için ev ya da atölye bulamamak nedir bilmezler. Ama hayatın ta kendisi böyle bir şey işte; çünkü mekânın yoksa şartların yok ve iş de yok demektir.

MAY: Seriden başka bir yere atlayacağım. Senle, Paris (A History of Inspiration, Palais de Tokyo, Yaz 2013) sergisinde Siyah seriden kolaj-desenler seçtik, bir yeni üretimle. Epey risk alarak, desenini havada asılı bıraktık, köşeye, bir tur açık hava sineması etkisi göndermesi ile. Ne kaldı o yerleştirme deneyiminden sana...

NG: Bana göre arka planla yani metaforik olarak gökyüzü ve kadımların nerde nasıl gördüğüm ilişkisi birbiri ile iyi kesişmişti ve bir nevi futurist öngörü etkisi yaratıyordu. Ayrıca senin ilham aldığın rasathane hikayesinin dönemi duvar ve tavan resminin kullanıldığı bir dönem, -o dönemi de düşündürüyor bana... Diğer yandan doğru parçayı asılı bıraktığımızı düşünüyorum, yani o kolaj yerleştirilmesi ile tamamlandı.

Bence yeniden tavana, göğe baktırmak güzel; risk almak da. Hoşlanmamış olanlar olabilir tabii çünkü kurulum olarak alışılmış sunumların çok dışında idi, -o yükseklığe gerek yok diyenler olabilir; gerçi kolaja altından bakmak daha iyi okutuyor deseni. Oturup neyin gerekli-neyin gereksiz olduğunu tartışsak da işin içgüdüsel engellenmiş olur diye düşünüyorum. Son olarak ben zaten göğe bakınca resim görmek isterim. Ortalıkta dolanıp duran sergilerde resme pek rastlamıyoruz ve bu durumu çok haksız buluyorum...